

Problematika domaćih zadaća

Astrid Banovac, Pula

Problematika domaćih zadaća nametnula se kao tema razgovora s kolegama matematičarima i jednom pripravnicom koja je postavila izvrsno pitanje: "Postoji li univerzalna metoda vrednovanja domaćih zadaća?" Odgovori su bili raznoliki, jednako kao i pristup ocjenjivanju domaćeg uratka.

Većina nastave prolazi u obliku frontalnog nastavnog rada gdje se obrada novog sadržaja odvija na satu, nakon čega slijedi rješavanje nekolicine primjera i zadataka, vježba na ploči ili u bilježnici i naravno zadavanje domaće zadaće. Prosjek rješavanja domaće zadaće trebao bi biti dvadesetak minuta, najviše pola sata nakon čega većina učenika frustrirano zatvara bilježnicu.

Vratimo se osnovnoj metodici rada i pretpostavimo da većina nas započinje sat kratkotrajnom analizom domaće zadaće. U petom razredu osnovne škole rezultati su otprilike ovakvi:

- 95 % učenika ima napisanu domaću zadaću,
- 70 % učenika je razumjelo domaću zadaću i znalo riješiti zadatke,
- 15 % je pokušalo riješiti domaću zadaću, ali je to učinilo polovično,

- 10 % je prepisalo domaću zadaću od prijatelja/prijateljice iz razreda.

Ove brojke se mijenjaju kako učenici prelaze iz nižih u više razrede, i to svakako ne u korist matematike.

Poželim li ocijeniti domaću zadaću, nameće mi se niz problemskih pitanja:

- 1) Trebam li pregledati i ocijeniti samo jednu zadaću?
- 2) Trebam li pregledati sve zadaće iz određenog dijela gradiva?
- 3) Pripada li sadržaj bilježnice domaćoj zadaći?
- 4) Što ako je učenik prepisao zadaću?
- 5) Koju kategoriju imaju ocjene domaćih zadaća u zaključivanju ocjene na kraju godine?

1) Trebam li pregledati i ocijeniti samo jednu domaću zadaću?

Budući da ocjena iz domaće zadaće ulazi u za to predviđenu rubriku i vrednuje se prilikom zaključivanja, mišljenja sam da nije dobro davati ocjenu samo za jednu domaću zadaću. Takva metoda opravdana je ako je zadaća projektnog tipa ili opširnija, van domene isključivog rješavanja nekolicine zadataka, pa je stoga i ocjena projekta motivacijskog karaktera.

Što ako učenik nema tog dana napisanu domaću zadaću? Treba li učeniku dati jedinicu? U srednjim školama često je praksa na nenapisanu zadaću dati jedinicu uz kratko objašnjenje: "Ili radiš, ili ne radiš." U osnovnoj školi ovakva isključivost također nije dobra. Treba li onda učenika vrednovati minusom (–)? Minus nije ocjena, može služiti kao pokazatelj redovitosti u radu, a to se može postići i bilješkama.

Kao zanimljivu pojavu susrećem uređenu trojku (–, –, –) = 1!?! U prijevodu, za tri nenapisane domaće zadaće u istom mjesecu slijedi jedinica. Pogledajmo statistički u tablicu na dnu stranice što to znači za učenika.

Ako uzmemo u obzir da domaća zadaća nije zadana baš svaki sat, i da u određenim mjesecima ima nešto manje radnih dana, tada su ove brojke puno veće.

Ovim pravilom zapravo učimo djecu da imaju pravo barem dva puta biti bez domaće zadaće, i to bez bilo kakve prave isprike. Djeca vole kalkulirati i iskoristivati ovakav oblik slobode. Bolje rješenje je dopustiti da nemaju jednu domaću zadaću, a ako se to ponovi u istom mjesecu, tada ocijeniti nedovoljnim.

Jesmo li prestrog? U današnje vrijeme računala, interneta, pametnih telefona i ostalih medija svi ma je jasno da se učenici žele baviti gotovo svime

osim svojim obrazovanjem. Ovim odgojnim pristupom želi se postići redovitost u radu i postavljanje školskih obveza na prvo mjesto. To se ne može dogoditi ako im se kao alternativa pruža izbor da se ponekad domaće zadaće mogu i izbjeći.

2) Trebam li pregledati sve domaće zadaće iz određenog dijela gradiva?

Bolja je opcija pregledati sve zadaće iz određenog dijela gradiva. Takva ocjena obuhvaća cjelovitiji prikaz učeničkog rada i znanja i kao takva pridonosi jasnijoj i realnijoj slici na kraju školske godine.

3) Ulazi li kompletan sadržaj bilježnice u domaću zadaću?

Svakako. Ako je učenik izostao s nastave, njegova je dužnost da u nekom razumnom roku prepíše gradivo koje nedostaje i riješi domaće zadaće. Takva cjelovita bilježnica jasno pokazuje redovitost u radu. Nije na odmet da učitelj izuzev točnosti obrate pozornost i na urednost i sistematičnost bilježnice; takvim vrednotama nas u konačnici matematika i poučava.

4) Što učiniti kada učenik ima točno napisanu domaću zadaću, a ne zna riješiti niti jedan zadatak?

U takvim situacijama skloni smo zaključiti da je zadaća prepisana. Ako to i možemo dokazati, svakako ne bismo trebali kažnjavati. Neki učitelji su mišljenja da je takva zadaća zadovoljavajuća iz dva razloga: Prvo, jer se učenik potrudio imati napisanu domaću zadaću, a drugo jer se nada da je tijekom prepisivanja iste nešto i zapamtio. Najbolja metoda je dopustiti učeniku pogrešku. "Smiješ pogriješiti", savjet je koji se rijetko čuje. Ovakvim stavom potičemo učenika da pokuša sam riješiti zadatke, makar i netočno te bez straha od loše ocjene. Ovakva zadaća puno je bolji pokazatelj učenikova razumijevanja gradiva.

Osnovna škola	4 sata matematike tjedno	17 sati mjesečno	18 % nenapisane zadaće
Srednja škola	3 sata matematike tjedno	13 sati mjesečno	23 % nenapisane zadaće
Srednja škola	2 sata matematike tjedno	9 sati mjesečno	33 % nenapisane zadaće

5) Koju kategoriju važnosti imaju ocjene domaćih zadaća u zaključivanju ocjene na kraju godine?

U matematici ćemo često čuti da ispiti znanja imaju najveću vrijednost pri zaključivanju ocjene. Slijede ocjene iz usmenog ispitivanja i na kraju domaći uradak kao prevaga ili potvrda gore navedenih ocjena. Da bi ocjena iz domaće zadaće bila pravi pokazatelj učenikova samostalnog rada i redovitosti, treba biti ozbiljno shvaćena i pravilno vrednovana. Jedino takva ocjena ima pravu težinu prilikom zaključivanja.

Poželimo li razbiti monotoniju domaćih zadaća i klasičnog uvježbavanja zadataka kod kuće, možemo ih zadati na različite načine. U svom radu s učenicima primijetila sam da puno bolje usvajaju gradivo i aktivnije ga koriste ako zadaći pridodamo istraživačku notu. Nije nam odmet povremeno dati da istraže dijelove povijesti matematike i ljudske potrebe da se pojedini matematički problemi razjasne, da pročitaju o nastanku razlomaka, Pitagorina poučka, vrtlarske konstrukcije kružnice, izradi nogometne lopte od kartona (Platonova tijela) itd. Domaća zadaća može korelirati i s drugim predmetima: fizikom, geografijom, informatikom, a sve u svrhu produbljivanja učeničkog znanja. Današnji udžbenici pisani su na način da učenik može iz njih učiti sam te se zadaća može dati u obliku obrade novog gradiva samostalno, kod kuće, a zadaća koja bi se inače rješavala kod kuće postaje nastavni sat, uz stručnu osobu koja ih kroz zadatke vodi i upućuje. Možda tada naši učenici ne bi frustrirano zatvarali bilježnice već razvijali neki potpuno novi matematički svijet.

